

Zarząd Powiatu Sokólskiego

**Prognoza
oddziaływania na środowisko**

dla

**Programu Ochrony Środowiska
Powiatu Sokólskiego
na lata 2010-2013**

**Starostwo Powiatowe w Sokółce
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa**

Sokółka, marzec 2010 r.

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Zawartość, główne cele projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego (dalej POŚPS) oraz jego powiązania z innymi dokumentami	3
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	4
4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚPS oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	6
5. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	7
6. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu POŚPS	8
7. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	12
8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	17
9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	19
10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko i ludzi...	23
11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	27
12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	28
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	30

1. Wstęp

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko nałożony został na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.). Zgodnie z art. 51 ust. 1 w/w ustawy Zarząd Powiatu Sokólskiego jako organ opracowujący projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego po uzgodnieniu zakresu i szczegółowości z Regionalnym Dyrektorem Ochrony środowiska w Białymstoku pismem z dnia 28 grudnia 2009 r., znak: RDOŚ-20-WOOS-I-7041-268/09/JK i Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym pismem z dnia 22 grudnia 2009 r., znak: NZ.4151/154/09, sporządza prognozę oddziaływania tego projektu na środowisko.

2. Zawartość, główne cele projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013, zawiera przede wszystkim charakterystykę aktualnego stanu środowiska, zasobów naturalnych oraz technicznej infrastruktury ochrony środowiska. Celem niniejszego programu jest:

- ochrona i zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych powiatu sokólskiego,
- utrzymanie istniejących i powołanie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu, w tym sieci obszarów Natura 2000,
- ochronę zasobów i poprawę jakości wód podziemnych, racjonalne użytkowanie kopalin, gleb i powierzchni ziemi,
- ochronę zasobów wód powierzchniowych, poprawę ich jakości i zapobieganie zanieczyszczeniu,
- poprawę stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi,
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego,
- ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków,
- wzrost wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych powiatu.

Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla powiatu sokólskiego sformułowano następująco:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przez wspieranie przedsiębiorczości z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.

Integralną część Programu Ochrony Powiatu Sokólskiego stanowi „Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2010 - 2013”, stąd aktualny stan gospodarki odpadami został w niniejszym Programie omówiony skrótowo.

Powiązanie projektu POŚPS z innymi dokumentami:

Prognozę oddziaływania projektu Programu Ochrony Środowiska dla powiatu sokólskiego wykonano z wykorzystaniem następujących materiałów sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym:

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2010,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2009 – 2012,
- Wyniki badań wód podziemnych na terenie woj. podlaskiego w 2007 r.,
- Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu sokólskiego. WIOŚ Białystok, 2005, 2007 r.,
- Raport o stanie województwa podlaskiego w 2007 roku, WIOŚ Białystok,
- Program rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na lata 2007 - 2013, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok.
- Strategia rozwoju województwa podlaskiego do roku 2010, Zarząd województwa podlaskiego, Białystok, 2000 r.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sokólskiego na lata 2001 – 2010,

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania Programu na środowisko sporządzono zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.). Zgodnie z rozdziałem 2 art. 51 przywołanej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1. Zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. Określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

3. Przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 53 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), Starosta Sokólski uzgodnił z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym zakres i stopień szczególowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Sporządzając prognozę oddziaływania Programu na środowisko oparto się głównie na analizie wyników badań stanu środowiska powiatu sokólskiego oraz będących w posiadaniu tutejszego urzędu planów, programów, decyzji i aktów prawnych. Informacje o stanie środowiska powiatu sokólskiego opracował

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. W rejestrze obiektów kontrolowanych przez WIOŚ w Białymstoku na terenie Powiatu znajdują się 79 podmioty i obiekty gospodarcze mające wpływ na stan środowiska. Dodatkowe informacje zostały uzyskane od innych organów administracji publicznej, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku, dyrekcji obszarów chronionych, administracji Lasów Państwowych i innych źródeł informacji o środowisku.

Należy podkreślić, że przy określaniu potencjalnego oddziaływania projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013 kierowano się zasadą ostrożności (przezorności). Zastosowanie takiego podejścia skutkuje tym, iż niektóre potencjalne oddziaływania mogą być nieco wyolbrzymione. Wynika to z niepewności co do skali oraz rodzaju zadań, które będą realizowane na podstawie przyjętego dokumentu, a w konsekwencji ich wpływu na środowisko. Ponadto założono, iż wstępna wersja prognozy poddana zostanie konsultacjom społecznym, a następnie, w miarę potrzeb, będzie zweryfikowana (poprawiona i uzupełniona).

4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013 oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Projekt Programu przewiduje kontrolę realizacji programu oraz określa terminy i instytucje odpowiedzialne za jej przeprowadzanie. Organem odpowiedzialnym za monitoring stopnia realizacji przyjętych zadań i osiągniętych efektów w środowisku jest Zarząd Powiatu Sokólskiego. Monitorowanie środowiska powinno się odbywać co roku. Raz na 2 lata będzie przeprowadzana analiza porównawcza stanu wyjściowego i obecnego. Wzorcem dla takiego monitoringu mogą być wskaźniki oceny realizacji planowanych zadań. Wskaźniki te można podzielić na trzy podgrupy:

- Wskaźniki produktu - opisujące rozmiar podejmowanych przedsięwzięć w ramach danego projektu, na przykład liczba zamkniętych dzikich wysypisk.
- Wskaźniki rezultatu - związane z bezpośrednimi i natychmiastowymi efektami przedsięwzięcia (projektu). Informują one o zmianach, jakie nastąpiły tuż po wdrożeniu danego przedsięwzięcia. Efekty bezpośrednie mogą być mierzone wartościowo i ilościowo, w tym ilość zutyliczowanych odpadów.
- Wskaźniki oddziaływania - opisujące efekty odległe w czasie lub efekty pośrednie nie ograniczające się do korzyści beneficjentów (korzyści zewnętrzne). Pomiar tego typu efektów pośrednich jest tylko częściowo możliwy na wybranych przykładach, dających się zidentyfikować i zmierzyć. Całość efektów pośrednich może nie być jednoznacznie określona, może być jednak szacowana, np. % zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska.

Stworzenie w miarę pełnego indeksu wskaźników monitorowania projektów może stanowić podstawę do określenia monitorowania całego Programu. Powinny być monitorowane bezpośrednio działania, a pośrednio również priorytety. Efekty

wdrażania projektowanych przedsięwzięć powinny mieć wpływ na korekty układu priorytetów, opartych na diagnozie stanu istniejącego.

Lista oczekiwanych wskaźników monitoringu:

- liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk,
- liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków,
- liczba nowych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków,
- % zmniejszenia zanieczyszczenia atmosferycznego,
- % wzrost świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży,
- % wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa dorosłego,
- wzrost wielkości terenów chronionych – w ha,
- liczba nowopowstałych gospodarstw ekologicznych,
- liczba nowopowstałych przedsiębiorstw ekologicznych,
- liczba zmodernizowanych kotłowni,
- liczba zmodernizowanych kotłowni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- wzrost wielkości terenów leśnych – w ha,
- liczba nowopowstałych zbiorników retencyjnych,
- liczba wdrożonych programów rolno – środowiskowych,

Monitoring wprowadzanej polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przyjętych zadań,
- określenia stopnia realizacji założonych celów,
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe.

Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiać dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

5. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013 ma na celu realizować politykę ekologiczną Unii, także w odniesieniu do zagadnień transgranicznych, czyli w maksymalnym stopniu stosować standardy Unii w rozwiązywaniu transgranicznych zagadnień ochrony środowiska.

Do możliwych transgranicznych oddziaływań możemy zaliczyć głównie emisję zanieczyszczeń powietrza, zanieczyszczenia płynących wód powierzchniowych.

Powiat sokólski graniczy z Republiką Białoruś; współpracuje z dwiema republikami: z Republiką Białoruś i z Republiką Litwy.

Współpraca z Białorusią koncentruje się na czterech dziedzinach:

- ochronie wód granicznych,
- badaniach stopnia zanieczyszczenia powietrza w rejonie granicznym,
- przeciwdziałaniu poważnym awariom w obszarze granicznym,
- opracowywaniu wspólnych publikacji przedstawiających oceny stanu środowiska obszarów granicznych RP i RB.

Współpraca w zakresie ochrony wód granicznych koncentruje się na dokonywaniu wspólnych kontroli jakości wód rzek Krynki, Świsłoczy, Łosośnej. Program i zakres ww. badań wynika z ustaleń Państwowego Monitoringu Środowiska. W przypadku zaistnienia zagrożeń, stwarzających negatywny wpływ na stan czystości rzek granicznych organizowane są wspólne inspekcje, zmierzające do ustalenia i wyeliminowania przyczyn zanieczyszczeń.

6. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013

Powiat Sokólski położony jest na terenie województwa podlaskiego, jako jeden z jego czternastu powiatów. Leży w północnej części Niziny Podlaskiej, w obszarze Zielonych Płuc Polski. Od strony wschodniej powiat graniczy z Republiką Białorus, od południowo - zachodniej - z powiatem białostockim, od zachodniej - z powiatem monieckim, od północnej - z powiatem augustowskim. To ósmy pod względem wielkości powiat w Polsce.

6.1 Warunki klimatyczne

Klimat powiatu sokólskiego ma cechy wyraźnie kontynentalne, z długą zimą, krótkim przedwiośniem oraz stosunkowo krótkim okresem lata. Wyróżnia się, spośród innych niżowych obszarów Polski, najniższymi temperaturami powietrza. Mimo swego położenia we wschodniej części Polski, znajduje się pod wpływem dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Częstość napływu mas powietrza z kierunku zachodniego w Polsce wynosi prawie 36%, podczas gdy ze wschodniego 29%.

Głównym elementem charakteryzującym klimat jest temperatura powietrza. Powiat sokólski leży w chłodnym regionie termicznym Polski. Średnia temperatura roczna dla tego terenu wynosi około 6,5°C.

Prędkość średnia wiatru na terenie powiatu sokólskiego wynosi około 2,5 m/s. Minimalna średnia miesięczna prędkość wiatru przypada na sierpień, a maksymalna na styczeń.

Jednym z ważniejszych elementów klimatycznych są opady atmosferyczne. Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego na terenie powiatu są opady deszczu. Opady śniegu stanowią średnio 21 - 23 % sumy rocznej opadów (1961 - 1995). Na wysokość opadów atmosferycznych wpływa głównie położenie geograficzne danego regionu i wysokość bezwzględna. Suma rocznych opadów

atmosferycznych na terenie powiatu sokólskiego zawiera się w granicach 550 – 650 mm, z tym, iż sumy roczne opadów w każdej gminie różnią się minimalnie, w zależności od położenia i lokalnych uwarunkowań mikroklimatycznych.

6.2 Rzeźba terenu

Wzgórza Sokólskie to jeden z mezoregionów wchodzących w skład Niziny Podlaskiej, obszar krajobrazu chronionego obejmujący powierzchnię 38 742 ha.

Wzgórza Sokólskie charakteryzują się występowaniem wysokich wzgórz morenowych, kemowych i ozowych przypominających krajobraz pojezierzy, jednak bez istniejących współcześnie jezior. Być może pozostałością po nich są liczne obniżenia bezodpływowe wypełnione namułami, którym często towarzyszą zatorfienia i podmokłości. Swoim charakterem Wzgórza Sokólskie różnią się wyraźnie od pozostałych regionów Niziny Północnopodlaskiej. Najwyższe wzniesienia na wschód od Sokółki osiągają wysokość: 236 m i 238 m, a na północy tzw. Karpackie Góry mają 229 m.

Kotlina Biebrzańska jest rozległym, zabagnionym obniżeniem o powierzchni około 2 600 km², długości ponad 100 km i szerokości 10 - 20 km. Od zachodu ogranicza ją Wysoczyzna Kolneńska, od południa Wysoczyzna Wysokomazowiecka, od wschodu Wysoczyzna Białostocka, od północy Pojezierze Ełckie i Równina Augustowska. W czasie zlodowacenia wiślańskiego Kotlina Biebrzańska funkcjonowała jako pradolina, odprowadzając wody glacyjfluwalne do Narwi. Dno kotliny obniża się z północy na południe od 120 m do 98 m przy ujściu Biebrzy do Narwi. Biebrza jest głównym ciekim regionu. Bierze początek na Wzgórzach Sokólskich na południe od wsi Nowy Dwór i do ujścia ma 165 km długości. Przez południową część kotliny przepływa Narew. Lewymi dopływami Biebrzy są Sidra i Brzozówka, prawymi - Netta, Łęg (Ełk) i Wissa.

6.3 Gleby

Na obszarze powiatu sokólskiego występują gleby wykształcone z polodowcowych piasków i żwirów, glin i pyłów oraz współczesnych osadów torfowych, namulów. Największy odsetek zajmują gleby wytworzone z piasków i glin w trybie gleb brunatnych i bielcowych, a następnie czarne ziemie i gleby bagienne.

6.4 Wody powierzchniowe

Przez teren powiatu sokólskiego przepływa kilka rzek. Do głównych należą: Biebrza, Brzozówka, Sokołda, Łosośna, Krynka, Świsłocz.

Rzeka Biebrza - jest prawobrzeżnym dopływem Narwi i jej całkowita długość wynosi 155,3 km. Powierzchnia zlewni Biebrzy wynosi 7 051,2 km². Źródła Biebrzy znajdują się w rejonie Wzgórz Sokólskich, na południe od miejscowości Nowy Dwór. Rzeka na początku płynie w kierunku północnym i północno - zachodnim, następnie w kierunku zachodnim. W pobliżu miejscowości Krasnybór rzeka zmienia kierunek na południowo - zachodni, a w pobliżu Osowca na południowy i uchodzi do Narwi. Biebrza stanowi główną oś hydrologiczną Biebrzańskiego Parku Narodowego (152,5 km długości w granicach Parku).

Rzeka Brzozówka - jest lewostronnym dopływem Biebrzy o długości 55,8 km. Swe źródła ma w rejonie wsi Niemczyn w Puszczy Knyszyńskiej. Rzeka płynie w kierunku zachodnim, za miejscowością Krasne Folwarczne skręca na północ, płynąc przez rozległe łąki mokradła do m. Karpowicze. Poniżej Karpowicz rzeka skręca w kierunku zachodnim i wpływa do zabagnionej doliny Biebrzy, gdzie dzieli się na dwa ramiona (lewe ramię uznano za główne koryto rzeki). Do Biebrzy uchodzi na 81 km, między miejscowościami Dębowo i Dolistowo Stare.

Rzeka Sokołda - jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Supraśl. Źródła znajdują się na południowy zachód od wsi Szyszki, na wysokości 167 m n.p.m. Rozpoczyna swój bieg w punkcie połączenia wód cieków Kładziewo i Poganica. Długość rzeki wynosi 54,0 km, powierzchnia zlewni – 484,21 km². Na całej swej długości posiada charakter rzeki typowo nizinnej o stosunkowo niewielkim spadku i niewielkiej prędkości przepływu wody. Na znacznym odcinku w biegu środkowym i dolnym przepływa przez zwarte obszary leśne.

Rzeka Łosośna - jest lewobrzeżnym dopływem Niemna (uchodzi do niego po stronie białoruskiej), biorącym początek z łąk położonych na wschód od Sokółki. Na obszarze Polski znajduje się górny odcinek rzeki o długości 17 km od źródeł do granicy państwa. Powierzchnia zlewni do profilu granicznego wynosi 171 km². Górny i początek środkowego biegu rzeki (na terytorium Polski) charakteryzuje się dosyć dużymi spadkami doliny tak podłużnymi jak poprzecznymi. Źródła rzeki znajdują się na północ od miejscowości Maławicze Dolne, na wysokości około 167 m n.p.m.

Rzeka Krynka - jest lewobrzeżnym dopływem Świsłoczy. Swój początek bierze na północny zachód od miejscowości Krynki, przepływa przez nią, przyjmując zanieczyszczenia z zakładów położonych na terenie tej miejscowości. Na terenie Polski znajduje się odcinek rzeki o długości około 4,5 km, powierzchnia zlewni wynosi natomiast 16,5 km². Zlewnia Krynki położona jest głównie w obrębie Wzgórz Sokólskich, graniczących od południowego zachodu z Wysoczyzną Białostocką.

Rzeka Świsłocz - przepływa przez powiat białostocki i sokólski i jest lewobrzeżnym dopływem Niemna. Jej źródła i ujście znajdują się na terenie Białorusi. Całkowita długość rzeki wynosi 126,2 km. Świsłocz od ujścia rzeki Jałówki (97,8 km) jest rzeką graniczną. Powierzchnia zlewni rzeki wynosi po stronie polskiej około 62,6 ha. W Polsce znajduje się fragment jej lewej części dorzecza. Na wysokości miejscowości Ozierany Małe (64,5 km biegu rzeki) wypływa na teren Białorusi.

6.5 Wody podziemne

Na terenie powiatu sokólskiego, w chwili obecnej, nie występuje deficyt zasobów eksploatacyjnych wód. Eksploatowane są przede wszystkim wody w głębinie, które są oddzielone od powierzchni ziemi warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Zasilane są one wodami opadowymi przenikającymi przez różnego typu okna hydrologiczne, czyli nieciągłości warstw nieprzepuszczalnych. Im głębiej zalegają tym są czystsze, gdyż mniej podlegają wpływom warunków zewnętrznych, czyli atmosfery. Natomiast cechy fizyczne i chemiczne wód zmieniają się na przestrzeni wieków geologicznych,

w zależności od składu skał tworzących złożę wodonośne. Wody podziemne, głównie wody wglębne, kontrolowane przez WIOŚ, w studniach powiatu sokólskiego, pobierane z utworów czwartorzędowych, były przeważnie wodami o bardzo dobrej jakości i wodami o zadowalającej jakości: I i III. Generalnie można stwierdzić, że wody podziemne występujące na terenie powiatu sokólskiego charakteryzują się wysoką jakością i na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się istotnych zmian w wynikach badań wód podziemnych, prowadzonych przez WIOŚ. Jest to bardzo ważne, gdyż wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i przemysłu naszego powiatu.

6.6 Zasoby przyrodnicze

Ogółem powierzchnia gruntów leśnych w powiecie sokólskim wynosi 51 937 ha, co stanowi 25,28% powierzchni powiatu sokólskiego, z czego lasy ogółem zajmują powierzchnię 51 176 ha. Grunty leśne publiczne w powiecie stanowią 36 277,7 ha, w tym: grunty leśne publiczne Skarbu Państwa 36 223,2 ha; grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 35 506,8 ha. Grunty leśne prywatne w powiecie stanowią powierzchnię około 15 659,0 ha (GUS, 2008 r.). Gatunkiem dominującym w lasach powiatu sokólskiego jest sosna, a gatunkami współtworzącymi lasy są: świerk, dąb, brzoza i olcha.

Głównym zwartym kompleksem leśnym na terenie powiatu sokólskiego jest Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej. W pozostałej części powiatu lasy występują w pewnym rozproszeniu tworząc mniejsze kompleksy.

Część gmin powiatu znajduje się w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego. Powierzchnia Parków Narodowych należąca do powiatu sokólskiego wynosi ogólnie ok. 10 197,00 ha.

W powiecie sokólskim można wyróżnić następujące typy obiektów i obszarów prawnie chronionych, powstałe na mocy ustawy o ochronie przyrody:

- Biebrzański Park Narodowy,
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej,
- Rezerwat przyrody – Stare Biele,
- Rezerwat przyrody – Góra Pieszczana,
- Rezerwat przyrody – Międzyrzecze,
- Rezerwat przyrody – Bahno w Borkach,
- Rezerwat przyrody – Kozłowy Ług,
- Rezerwat przyrody – Stara Dębina,
- Rezerwat przyrody – Woronicza,
- Rezerwat przyrody – Starodrzew Szyndzielski,
- Rezerwat przyrody – Nietupa,
- Rezerwat przyrody – Budzisk,
- Obszar chronionego krajobrazu – „Wzgórza Sokólskie”,
- Pomniki przyrody – 70 szt.
- Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 – Dolina Biebrzy (PLH200008),
Ostoja Knyszyńska (PLH200006), Ostoja Biebrzańska (PLB200006),
Puszcza Knyszyńska (PLB200003),

W przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu istnieje zagrożenie zmiany stanu środowiska:

- utrata różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacja walorów krajobrazu,
- pogorszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku z zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- wzrost zużycia wody i nadmierna eksploatacja kopalni,
- brak rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów oraz zaniechanie likwidacji miejsc nielegalnego deponowania odpadów,
- niszczenie lasów przez szkodniki, zanieczyszczenia i inne zagrożenia,
- zwiększenie zagrożenia wystąpienia poważnych awarii i brak systemu wczesnego reagowania na zdarzenia klęskowe,
- zaniechanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców

7. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

7.1 Stan wód powierzchniowych

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych w powiecie sokólskim są zrzuty ścieków komunalnych do cieków wodnych, odprowadzanych z oczyszczalni miast i osiedli oraz spływy z powierzchni użytków rolniczych do cieków wodnych.

W ostatnim czasie obserwuje się systematyczne ograniczenie wielkości ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz zahamowanie postępującej ich degradacji. Obserwowany trend jest uwarunkowany kilkoma czynnikami, wśród których należy wymienić: upadek dużych zakładów, zmniejszenie wielkości produkcji lub zmiana profilu produkcji. Oprócz tych negatywnych zjawisk gospodarczych, na obniżenie ilości wytwarzanych ścieków znaczny wpływ ma modernizacja procesów produkcyjnych pod kątem ograniczenia ich wodochłonności.

7.2 Stan wód podziemnych

Na terenie powiatu sokólskiego wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną oraz do potrzeb gospodarczych.

Wody podziemne na obszarze powiatu sokólskiego charakteryzują się na ogół bardzo dobrymi właściwościami fizykochemicznymi. Wody wglębne zlokalizowane w Sokółce mieszczą się w I klasie (wody o bardzo dobrej jakości wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód). Dwie pozostałe studnie zlokalizowane w miejscowości Sieruciuwce i Ostrówek odznaczają się III klasą jakości wód. Przekroczone normy dotyczą dopuszczalnych ilości żelaza. Ogólnie zdecydowanie gorszą jakością charakteryzują się wody gruntowe ujęć leżących na terenach zabudowanych i słabo izolowane.

Do podstawowych ognisk zanieczyszczeń wód podziemnych związanych z gospodarką rolną i hodowlaną zaliczyć można:

- obszary intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin,

- miejsca niewłaściwego magazynowania nawozów mineralnych,
- miejsca usuwania przeterminowanych pestycydów,
- miejsca wykonywania kiszzonek paszowych,
- tereny rolniczego wykorzystywania gnojowicy,
- obejścia gospodarskie.

Do grupy ognisk zanieczyszczeń pochodzenia komunalnego zalicza się różnego rodzaju skupiska odpadów stałych ścieków bytowo - gospodarczych w formie wysypisk śmieci, kompostowni, wylewisk ścieków, odstożników terenowych, pól filtracyjnych, nieszczelnych przewodów kanalizacyjnych i obiektów oczyszczalni ścieków, cmentarzy.

7.3 Stan gleb

Z badań przeprowadzonych w 2007 r. przez WIOŚ w Białymstoku wynika, że w powiecie sokólskim nie odnotowano przekroczeń standardów jakości gleby lub ziemi.

Zagrożeniami dla jakości gleb są:

- wprowadzanie do gleby nieczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych,
- emisje do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
- chemizacja rolnictwa (nawozy i środki ochrony roślin).

7.4 Stan powietrza

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery na terenie powiatu sokólskiego są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno - bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na drogach tranzytowych do przejść granicznych: Białystok - Augustów - Suwałki - Budzisko oraz Białystok - Sokółka - Kuźnica.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są:

- tlenki azotu (NO-NO₂),
- dwutlenek siarki (SO₂),
- tlenek węgla (CO),
- pyły.

Największa emisja zanieczyszczeń pochodzi z miast powiatu, gdzie głównymi źródłami są miejskie przedsiębiorstwa energetyki ciepłej i zakłady przemysłowe zlokalizowane w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej. Do większych zakładów kontrolowanych przez WIOŚ m.in należą:

- Sokółka Okna i Drzwi S.A. w Sokółce,
- Przedsiębiorstwo Drogowo - Mostowe w Sokółce,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Dąbrowie Białostockiej,
- Polskie Zakłady Zbożowe Białystok, Spichlerz w Sokółce.

7.5 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas komunikacyjny to podstawowe źródło hałasu na terenie powiatu sokólskiego. Hałas przemysłowy nie stwarza problemów mieszkańcom powiatu. Wraz ze wzrostem natężenia ruchu drogowego rośnie uciążliwość akustyczna dróg dla środowiska. Szczególnie dokuczliwie odczuwają to mieszkańcy terenów przylegających do dróg. Przez powiat wiodą dwie główne drogi: nr 8 Białystok – Augustów oraz nr 19 (krajowa) na odcinku: Białystok - Kuźnica. Badania przeprowadzono w 2 seriach pomiarowych w porze dziennej i nocnej. Wyniki badań wskazały na przekroczenia norm poziomów dopuszczalnych we wszystkich punktach pomiarowych (w porze dnia o kilka decybeli) i w nocy (o kilkanaście decybeli w większości punktów). Stwierdzono, że decydujący wpływ na pozamiejski klimat akustyczny ma ruch tranzytowy samochodów ciężarowych.

Rozbudowa zakładów, instalacja nowych urządzeń i linii technologicznych bez zabezpieczeń akustycznych często powoduje pogorszenie klimatu akustycznego w otoczeniu zakładu. W ewidencji WIOŚ znajduje się 14 podmiotów gospodarczych z obszaru powiatu sokólskiego, których działalność gospodarcza może być przyczyną uciążliwości poprzez pogorszenie klimatu akustycznego w sąsiedztwie obiektów. Od stycznia 2007 roku na terenie powiatu skontrolowano następujące zakłady:

- „Ostrovia” Sp. J. w Ostrowiu Północnym,
- Ferma Drobiu Kraśniany – Bogusław Jankowski,
- Podlaskie Zakłady Zbożowe w Białymstoku, Oddział w Sokółce ul. Przemysłowa 3,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo-Handlowe „AGROPOL” Sp. z o. o. w Szudziałowie,
- Barter S.A. Oddział SAGA w Sokółce.

Promieniowanie elektromagnetyczne to stosunkowo nowe zanieczyszczenie środowiska. W bazie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska zewidencjonowanych jest 37 źródeł emitujących pola elektromagnetyczne na terenie powiatu sokólskiego. Główne źródła promieniowania to stacje bazowe i radiolinii telefonii komórkowej oraz stacje nadawcze radiowo-telewizyjne. Poza tym znajdują się także obiekty, tj. urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne, systemy radiowego dostępu abonenckiego SRDA oraz sieć elektroenergetyczna 400 kV. Od stycznia 2007 r. Inspektorat w Białymstoku przeprowadził na terenie powiatu sokólskiego jedną kontrolę obiektu będącego źródłem emisji pól, tj. w sierpniu 2007 roku przeprowadzono kontrolę inwestycyjną systemu antenowego, stacji bazowej telefonii cyfrowej sieci ERA nr 24 131 należącej do firmy „ELTEL Networks Telecom” Sp. z o.o. z Warszawy, zlokalizowanej w miejscowości Moczalnia Stara. Po przeanalizowaniu uzyskanych wyników stwierdzono, iż wartości natężenia pola elektrycznego w miejscach dostępnych dla ludności nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych.

7.6 Zagrożenia awariami przemysłowymi

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w przypadku awarii na terenie powiatu sokólskiego mogą powstawać w przypadku katastrof w obiektach przemysłowych, zlokalizowanych głównie na terenie samego miasta Sokółka i w niewielkim stopniu

na terenie powiatu. Zagrożenia mogą również powstać w wyniku wypadków drogowych z udziałem np: autocystern przewożących materiały niebezpieczne.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadzi wykaz potencjalnych sprawców poważnych awarii. Według tego rejestru na terenie powiatu sokólskiego znajdują się następujące dwa obiekty zaliczane do zakładów szczególnie dużego ryzyka (stan na listopad 2007 r.), czyli:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska SOMLEK w Sokółce (amoniak),
- Eskimos Sp. z o. o. Chłodnia w Sokółce (amoniak),
- Spółdzielnia Produkcyjna SOMLEK w Dąbrowie Białostockiej (amoniak),
- Barter S.A. Oddział SAGA w Sokółce (gaz propan - butan),
- PKN ORLEN S.A. Baza Magazynowa Nr 21 w Sokółce (ropopochodne, gaz propan - butan).

Na terenie powiatu sokólskiego znajdują się 2 jednostki, które ze względu na magazynowane, stosowane i będące w obrocie substancje niebezpieczne mogą być sprawcą poważnej awarii:

- BARTER Sp. z o.o. w Białymstoku, Oddział „Saga” w Sokółce,
- Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. Baza Magazynowa Nr 21 w Sokółce.

Powyższe 2 zakłady, ze względu na magazynowane substancje i ich ilości, zostały zaliczone do grupy zakładów tzw. dużego ryzyka powstania poważnej awarii przemysłowej (kryteria kwalifikacji określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r., w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. Nr 58, poz. 535 z późn. zm.)).

W wyniku przeprowadzonych kontroli w/w zakładach nie stwierdzono uchybień mających wpływ na bezpieczeństwo, jak zagrożenie skażenia środowiska. Obydwa zakłady opracowały i wdrożyły wymagane przepisami dokumentacje z zakresu bezpieczeństwa, które zostały zatwierdzone przez Wojewódzkiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Ponadto w obydwu zakładach prowadzone są dalsze inwestycje i działania prowadzące do podwyższenia bezpieczeństwa i minimalizacją ryzyka zaistnienia awarii oraz ewentualnych skutków.

Na terenie firmy Barter S.A. Oddział SAGA w Sokółce oraz na pobliskich posesjach występuje znaczące zanieczyszczenie powierzchni ziemi spowodowane niezorganizowaną emisją pyłu węglowego w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej polegającej na za i wyładunku oraz sortowaniu mialu węglowego. Dotychczasowe prace naprawcze w zakresie minimalizacji emisji pyłu węglowego są niewystarczające. Firma powinna w sposób radykalny zmodernizować zakład w celu zminimalizowania emisji pyłu węglowego, który działa negatywnie na pobliskie otoczenie.

Na terenie powiatu sokólskiego znajdują się 3 zakłady, które posiadają na swoim terenie niebezpieczne substancje w mniejszych ilościach. Są one również potencjalnymi sprawcami poważnych awarii w środowisku:

- Spółdzielnia Mleczarska „Somlek” w Sokółce,

- Spółdzielnia Mleczarska „Somlek” Zakład w Dąbrowie Białostockiej,
- „Eskimos” Sp. z o.o. w Sokółce.

W przypadku tych zakładów podstawową, stosowaną niebezpieczną substancją jest amoniak, wykorzystywany w instalacjach chłodniczych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w zakresie bezpieczeństwa eksploatacji tych instalacji. Należy podkreślić, że wszystkie instalacje są na bieżąco modernizowane i wyposażane w urządzenia zabezpieczająco – alarmujące, np.: zawory bezpieczeństwa, systemy detekcji par amoniaku.

Transport drogowy materiałów niebezpiecznych odbywa się głównie po drogach Nr 8 i 19 oraz po większości odcinków dróg wojewódzkich Nr 670, 671, 673, 674. Łączna długość tras na terenie powiatu, po których przewozi się materiały niebezpieczne, wynosi około 180 km.

7.7 Stan środowiska wokół terenu Zakładu Zagospodarowania Odpadów

Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na terenie wsi Karcze, gm. Sokółka w odległości ok. 400 m od drogi krajowej nr 19 i w odległości około 3,5 km od samego miasta Sokółki. Składowisko zlokalizowane jest na działce nr 25/5 i 25/3. W bezpośrednim otoczeniu Zakładu tj. w promieniu 300 m występują tereny rolnicze i leśne. Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego analizowany obszar położony jest w obrębie jednostki morfologicznej należącej do makroregionu zwanego Niziną Podlaską, w środkowej części mezoregionu Wzgórza Sokólskie. Cechują się one występowaniem wysokich wzgórz morenowych, kemowych i ozowych przypominających krajobraz pojezierzy, jednak bez istniejących współcześnie jezior. Obszar ten zajmuje powierzchnię 38742 ha, zaś w granicach gminy Sokółka – 4 666 ha. Utworzony został w 1986 r. ze względu na ochronę i zachowanie terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. W pobliżu składowiska warstwa wodonośna występuje w obrębie kompleksu glin zwałowych na głębokości rzędu 50-80 m oraz w obrębie warstw piaszczystych. Kierunek spływu wód powierzchniowych można określić w oparciu o plan sytuacyjno-wysokościowy, spadek w kierunku zachodnim. Teren wokół Zakładu charakteryzuje się niskim stężeniem zanieczyszczeń w powietrzu. Główny wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza mają procesy spalania paliw w celach grzewczych oraz ruch samochodowy. Podstawowym rodzajem hałasu jest hałas komunikacyjny pochodzący z drogi krajowej nr 19 Białystok – Kuźnica. Na obszarze Gminy Sokółka na której terenie położony jest Zakład Zagospodarowania Odpadów w Karczach gleby są dość silnie zróżnicowane. Biorąc pod uwagę strukturę obszarową największy odsetek stanowią gleby IV kl. bonitacyjnej (48%) i V kl. (około 37%). Gleby I i II kl. nie występują, zaś kl. III stanowią jedynie około 1,3%. Na terenie Gminy Sokółka nie odnotowano przekroczeń standardów jakości gleby lub ziemi. Zakład Zagospodarowania Odpadów w Karczach znajduje się w odległości około 6 km od terenów wchodzących w skład sieci Natura 2000 (Puszcza Knyszyńska).

8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody

Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie odprowadzania ścieków oraz intensywna produkcja rolna stanowi potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych. Drugim poważnym problemem jest wzrost natężenia ruchu drogowego i dużego udziału pojazdów ciężkich w strukturze ruchu drogowego, a co za tym idzie wzrost emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz hałasu, głównie wzdłuż dwóch dróg krajowych Nr 8 i 19, przebiegających przez powiat, stanowiących trasy tranzytowe. Następnymi istotnymi problemami z punktu ochrony środowiska są zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego oraz dewastacja i zagrożenia lasów – wynikają głównie z zaniedbań właścicieli lasów, zaśmiecanie. Do kolejnych problemów istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego zaliczymy możliwość wystąpienia poważnych awarii przemysłowych lub komunikacyjnych oraz istnienie „dzikich” wysypisk odpadów. Jak się wydaje, problemy te dotyczą głównie środowiska wodnego, zmian krajobrazowych powodowanych zagospodarowaniem nowych terenów, gospodarki odpadami oraz obszarów Natura 2000.

Problemy związane z ochroną środowiska istniejące na terenach rezerwatów przyrody (Stare Biele, Góra Pieszczana, Międzyrzecze, Bahno w Borkach, Kozłowy Ług, Stara Dębina, Woronicza, Starodrzew Szyndzielski, Nietupa, Budzisk) występujących na terenie powiatu sokólskiego to:

- budowa lub rozbudowa obiektów budowlanych i urządzeń technicznych,
- nielegalny połów ryb,
- chwytanie i zabijanie dziko występujących zwierząt, zbieranie lub niszczenie jaj, umyślne płoszenie zwierząt, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu
- polowania po za obszarami wyznaczonymi,
- pozyskiwanie, niszczenie i umyślne uszkodzanie roślin oraz grzybów,
- użytkowanie, niszczenie, umyślne uszkodzanie, zanieczyszczanie i dokonywanie zmian, obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków,
- pozyskiwanie skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
- niszczenie gleby, zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
- palenie ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używanie źródeł światła o otwartym płomieniu,
- prowadzenie działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej,
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów,
- zbiór dziko występujących roślin i grzybów,
- amatorski połów ryb,

- ruch pieszy, rowerowy, narciarski i jazdy konnej wierzchem poza obszarami do tego wyznaczonymi,
- wprowadzanie psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną,
- wspinaczki, eksploracje jaskiń lub zbiorników wodnych na terenach rezerwatów,
- ruch pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach,
- umieszczanie tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody,
- zakłócanie ciszy,
- używanie łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawianie sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania,
- wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- biwakowanie po za obszarami wyznaczonymi,
- prowadzenie badań naukowych bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,
- wprowadzanie gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
- wprowadzanie organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
- organizacja imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,

Istotne problemy związane z ochroną środowiska występujące na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej to:

- realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.),
- umyślne zabijanie dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry,
- likwidowanie i niszczenie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, nie wynikających z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- pozyskiwanie do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- dokonywanie zmian stosunków wodnych,
- budowanie nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych,
- likwidowanie, zasypywanie i przekształcanie zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewanie gnojowicy,
- prowadzenie chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- utrzymywanie otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
- organizowanie rajdów motorowych i samochodowych,
- używanie łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Istotne problemy związane z ochroną środowiska występujące na terenie obszaru chronionego krajobrazu Wzgórza Sokólskie to:

- zabijanie dziko występujących zwierząt, niszczenie ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry,
- realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska,
- likwidowanie i niszczenie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, nie wynikające z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wydobywanie do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, niezwiązana z budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywanie zmian stosunków wodnych, niezwiązana z ochroną przyrody lub zrównoważonym wykorzystaniem użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodną lub rybacka,
- likwidowanie naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
- lokalizowanie obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej.

9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Celem tworzenia powiatowego programu ochrony środowiska jest poprawa warunków życia mieszkańców regionu przez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W związku z powyższym, zgodnie z strategią rozwoju województwa podlaskiego, programu rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w latach 2007 – 2013, strategii rozwoju obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski oraz strategią zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przyjęto następujące główne cele w projekcie Programu Ochrony Środowiska na lata 2010 – 2013.

Na szczeblu międzynarodowym przyjęto następujące cele mające za zadanie przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska:

- rozwijanie współpracy z organizacjami partnerskimi Białorusi i Litwy,

- rozwijanie współpracy z siostrzanymi organizacjami (inspekcjami, inspektoratami, agencjami, dyrekcją obszarów chronionych i administracją leśną) w celu podejmowania uzgodnionych zadań z zakresu ochrony przyrody i środowiska w strefie przygranicznej;
- wspierania tych działań, które zapewniają realizację projektów w Polsce z udziałem partnerów zagranicznych,
- rozwijania współpracy samorządów przygranicznych, w tym realizować program współpracy samorządów Euroregionu „Niemen”.

Na szczeblu wspólnotowym i krajowym przyjęto następujące cele mające za zadanie przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska:

I. W zakresie rozwoju systemu transportowego najważniejsze cele:

- Modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych zgodnie ze stosowanymi programami zapewniająca prawidłowe funkcjonowanie międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego ruchu kołowego.
- Rozbudowa i modernizacja istniejących oraz budowa nowych miejsc obsługi podróżnych (MOP) stosownie do potrzeb ruchu turystycznego i towarowego przy drogach krajowych i wojewódzkich na terenie powiatu.
- Modernizacja linii i urządzeń kolejowych w dostosowaniu do międzynarodowych i krajowych potrzeb przewozowych oraz wymogów ekonomiki.
- Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji zbiorowej.
- Wspieranie sukcesywnej modernizacji i rozbudowy miejskich układów komunikacyjnych i pozamiejskich ciągów drogowych stosownie do potrzeb: transportowych, rozwoju inwestycji, aktywizacji gospodarczej i minimalizacji kolizji z innymi rodzajami ruchu.

II. W zakresie rozwoju systemów ciepłowniczych najważniejsze cele:

- Dostosowanie systemów ciepłowniczych do wymagań ochrony środowiska.
- Wykorzystanie istniejących i zmodernizowanych źródeł ciepła, działających na paliwie ekologicznym.
- Rozbudowa systemu do potrzeb odbiorców miast i gmin z zastosowaniem najnowszych technologii i rozwiązań.
- Prowadzenie polityki kontrolno - restrykcyjnej w stosunku do źródeł i emitorów zanieczyszczeń środowiska.

III. W zakresie rozwoju systemów energetycznych najważniejsze cele:

- Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Budowa nowych źródeł ciepła i modernizacji istniejących z wykorzystaniem proekologicznych nośników energetycznych oraz urządzeń technicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń.

- Rozbudowa sieci i urządzeń ciepłowniczych w oparciu o najnowsze technologie i rozwiązania techniczne.
- Redukowanie różnic stanu technicznego urządzeń przez rozbudowę sieci.
- Dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb rozwoju powiatu.
- Wspieranie budowy niekonwencjonalnych proekologicznych źródeł energii elektrycznej dla ochrony wysokich walorów środowiska przyrodniczego.

IV. W zakresie rozwoju rolnictwa najważniejsze cele:

- Wspieranie poprawy produkcji rolniczej i życia na wsi w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną.
- Racjonalne wykorzystanie najwartościowszej rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla intensyfikacji produkcji zgodnie z jej predyspozycjami naturalnymi, tradycjami lokalnymi oraz potrzebami rynku żywnościowego z przetwórstwa rolno – spożywczego.
- Wspieranie przekształceń struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych w kierunku zwiększenia ich powierzchni i poprawy ich rozłogów.
- Rozwój otoczenia rolnictwa w sferze: zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej, mechanizacji rolnictwa i doradztwa, obsługi finansowej i przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Ochrona i poprawa rolniczej jakości przestrzeni produkcyjnej w zakresie przeciwdziałania erozji gleb ich nieuzasadnionemu przeznaczeniu na cele nierolnicze oraz zwiększenie udziału nawożenia organicznego, utrzymania dobrego stanu sanitarnego i właściwych stosunków wodnych.
- Powstrzymanie regresu demograficznego przez tworzenie pozarolniczych miejsc pracy w sferze usług dla ludności i rolnictwa, rzemiosła produkcyjnego, gospodarstw farmerskich (rodzinnych), zalesianie gruntów marginalnych oraz rozwój agroturystyki i obsługi międzynarodowego ruchu drogowego w rejonach przejść granicznych.
- Stworzenie prawnych i finansowych możliwości wspierania postępu biologicznego w hodowli zwierząt gospodarskich.

V. W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego najważniejsze cele:

- Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego.
- Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Ochrona przed degradacją sanitarną i przeznaczenie na cele inne niż ekologiczne i rekreacyjne, w tym pod zabudowę terenów tworzących tereny przyrodnicze miast: zieleni parkowej, dolin rzecznych, zalesień i zadrzewień, skwerów, cmentarzy, ogrodów działkowych, zrekultywowanych.
- Ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne elementów lokalnych systemów ekologicznych, dolin cieków i oczek wodnych, stawów, zatorfiń i zabagnień oraz zadrzewień śródpolnych.
- Ochrona warunków zdrowia i życia ludzi przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem niejonizującym w zakresie określonym w ustawie z dnia

27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) i jej przepisach wykonawczych.

- Wzbogacenie warunków środowiska naturalnego przez: urządzenie terenów zieleni w jednostkach osadniczych oraz zalesianie gruntów marginalnych, rekultywacja wyrobisk ukierunkowana na rekreację i małą retencję.
- Ochrona wartościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i złóż surowców mineralnych przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na inne cele.

VI. W zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę najważniejsze cele:

- Dostosowanie systemów zaopatrzenia w wodę do potrzeb wynikających ze zwiększonej ilości mieszkańców korzystających z wodociągów i zapewnienie wody odbiorcom w sposób ciągły, o jakości zgodnej z normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby.

VII. W zakresie rozwoju systemu odprowadzania ścieków najważniejsze cele:

- Zapewnienie normatywnych standardów w zakresie odprowadzania ścieków.
- Ograniczenie wielkości odprowadzanych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i dążenie do uzyskania projektowanych klas czystości.

VIII. W zakresie rozwoju gospodarki odpadami najważniejsze cele:

- Działanie organizacyjne ograniczające ilość odpadów trafiających na składowiska.
- Wprowadzenie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania na składowiskach odpadów.
- Rozwiązanie problemów unieszkodliwiania odpadów medycznych, weterynaryjnych oraz niebezpiecznych.

IX. W zakresie rozwoju ładu przestrzennego najważniejsze cele:

- Współpraca powiatu i gmin w celu rozwoju i promocji powiatu.
- Racjonalne wykorzystanie unikalnych walorów turystycznych i kulturowych.

X. W zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich najważniejsze cele:

- Poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa przez wspieranie restrukturyzacji, rozwoju i innowacji.
- Poprawa środowiska naturalnego i terenów wiejskich przez wspieranie gospodarowania gruntami.
- Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz popierania różnicowania działalności gospodarczej.

- Szczegółowe zasady dotyczące korzystania z działań wraz z przewidywanym budżetem przeznaczonym na ich realizację opisane są w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

XI. W zakresie rozwoju obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski” najważniejsze cele:

- stworzenie warunków do zachowania i wzmocnienia ekosystemów oraz ochrony wód i zasobów naturalnych,
- umożliwienie awansu cywilizacyjnego społecznościom lokalnym, aktywizację gospodarczą zharmonizowaną z wymaganiami środowiska przyrodniczego (rozwój zrównoważony trwały).

XII. Działania w przypadku awarii, kontrola, monitorowane skutków

- podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska w przypadku awarii powiadamiają: Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego w Sokółce, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Sokółce, Komendę Powiatową Policji w Sokółce, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- kontrolę zakładów dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- źródłem pozyskania danych wskaźnikowych będą głównie ogólnodostępne statystyki publiczne, natomiast część danych do analizy ma być pozyskiwana na poziomie konkretnych projektów. Monitorowaniem wskaźników będzie się zajmował Zarząd Powiatu Sokolskiego

10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko i ludzi

W punkcie tym przedstawiono przewidywane oddziaływania przedsięwzięć zawartych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Sokolskiego na lata 2010 – 2013 na ludzi, środowisko oraz dobra materialne. Wyróżniono następujące oddziaływania: krótkoterminowe, długoterminowe oraz pozytywne i negatywne (tabela nr 1). Kolorem zielonym zaznaczono cele, które potencjalnie będą korzystne dla społeczeństwa i środowiska, natomiast kolorem ciemnopomarańczowym cele, które mogą prowadzić do sytuacji konfliktowych. Zaprezentowana analiza ma za zadanie wskazanie najważniejszych pól konfliktowych i ewentualnych problemów dotyczących realizacji przedsięwzięć.

Potencjalne oddziaływania pozytywne

W projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokolskiego na lata 2010 - 2013 przeważają pozytywne aspekty - proekologiczne (przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne) związane z jej realizacją

- budowa sieci wodociągowej w miejscowościach gminnych - (oddziaływanie krótkoterminowe),
- dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków - (oddziaływanie długoterminowe),
- termomodernizacja budynków - (oddziaływanie krótkoterminowe)
- budowa zbiorników retencyjnych - (oddziaływanie długoterminowe),
- rekultywacja składowisk - (oddziaływanie długoterminowe),
- modernizacja oczyszczalni ścieków - (oddziaływanie krótkoterminowe),

Realizacja wyliczonych wyżej celów i zadań przyczyni się do poprawy sytuacji zaopatrzenia w wodę oraz oczyszczania ścieków komunalnych, uporządkuje system gospodarowania odpadami komunalnymi, przyczyni się do oszczędzania energii (termomodernizacje). Pośrednio działania te korzystnie wpłyną na poprawę ładu przestrzennego oraz podniesienia jakości życia mieszkańców. Realizacja inwestycji ujętych w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego na lata 2010 - 2013 z pewnością będzie czynnikiem stopniowej poprawy jakości wód.

Potencjalne oddziaływania negatywne

Najistotniejsze potencjalne oddziaływania negatywne lub sytuacje konfliktowe związane są z realizacją następujących grup celów:

- budowa dróg gminnych - (oddziaływanie długoterminowe),
- budowa zakładu zagospodarowania odpadów - (oddziaływanie długoterminowe),

Generalnie najistotniejsze potencjalne sytuacje konfliktowe związane są z trwałymi przekształceniami terenu na cele budowlane, komunikacyjne. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na inwestycje realizowane w obrębie lub sąsiedztwie istniejących obszarów Natura 2000. Odpowiednie planowanie, projektowanie techniczne oraz realizacja zadań budowlanych może wyeliminować znaczące negatywne skutki. Należy podkreślić, że charakter oddziaływań negatywnych jest ściśle związany z wielkością zadania inwestycyjnego (powierzchnia zajmowanego terenu), jego parametrami (inwestycja punktowa lub liniowa, zapotrzebowanie na energię, wodę i surowce; wielkość emisji substancji i energii) oraz lokalizacją. Z tych względów dla projektów inwestycyjnych mogących znacząco negatywnie wpływać na obszary cenne i wrażliwe ekologicznie należy formalnie rozważyć konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Karczach może stanowić uciążliwość dla otoczenia. Przewidywane znaczące oddziaływania mogą dotyczyć poszczególnych komponentów środowiska.

- zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych: wody podziemne i powierzchniowe mogą być zanieczyszczone wymywanymi ze złoża odpadów substancjami,
- zagrożenia dla powietrza atmosferycznego: czystość powietrza atmosferycznego może być zagrożona poprzez możliwość emisji aerozoli bakteryjnych oraz pylenie, obiekty na których składowane są odpady zawierają duże ilości substancji organicznej mogą stanowić zagrożenie wywołane emisją gazu składowiskowego (biogazu), migrujący gaz stwarza zagrożenie dla środowiska naturalnego zarówno pod względem przyczyniania się do efektu cieplarnianego

jak i niekorzystnego oddziaływania na organizmy żywe oraz roślinność w sąsiedztwie składowiska,

- zagrożenia dla środowiska gruntowego; w bezpośrednim otoczeniu składowiska grunty mogą wiązać w kompleksie sorpcyjnym nadmierne ilości metali ciężkich, ponadto charakterystyczną ich cechą jest występujący nadmiar substancji użyźniających zwłaszcza azotowych mogących stanowić zagrożenie dla łańcucha pokarmowego,
- zagrożenie dla krajobrazu: nie do przyjęcia jest wizja terenów pokrytych rozwiewanymi papierami i foliami oraz zwałami odpadów,
- bezpieczeństwo geotechniczne: odpady zmieniają z czasem swoje parametry geotechniczne, dotyczy to zwłaszcza kąta tarcia wewnętrznego oraz spójności, nadpoziomowe bryły starych składowisk często posiadają prawie pionowe skarpy, stwarza to zagrożenie wystąpienia osuwisk zboczy a także wystąpienia zjawisk tzw. pełzania bryły czyli powiększania się w sposób niekontrolowany stopy składowiska,
- zagrożenia dla budowli: możliwe jest osiadanie wysypisk i powstawanie gazu lub oba te zjawiska na raz wywierają niekorzystny wpływ na różne budowle wzniesione na terenie wysypisk lub w jego pobliżu,
- zagrożenia dla ludności: możliwe wystąpienie nieprzyjemnego zapachu, niedotlenienia, pożarów,
- zagrożenia dla flory i fauny: możliwe wystąpienie degradacji strefy ukorzeniania.

10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko i ludzi (tabela nr 1)

Proponowane kierunki działań w ramach celów operacyjnych Programu	Potencjalne oddziaływania											
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Fauna	Flora	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Budowa dróg gminnych,	-	+	-	-	+/-?	+/-?	-	+/-?	+/-?		+/-?	+
Modernizacja dróg gminnych		+				+	-					+
Budowa zbiorników retencyjnych	+	+	+	+	+		+/-?	+	+/-?			+
Budowa zakładu zagospodarowania odpadów		+/-?	+/-?	+/-?	+/-?	+/-?	-	-				+/-?
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach gminnych		+			+	+						+
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		+			+		+/-?					+
Termomodernizacja budynków		+				+						+
Rekultywacja składowisk		+	+/-?	+/-?								+
Modernizacja oczyszczalni ścieków		+			+							+

(+) oznaczono potencjalne oddziaływanie korzystne

(-) oddziaływanie potencjalnie niekorzystne

(+/-?) prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań pozytywnych lub negatywnych

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem zawierającym szereg rozwiązań do zrealizowania, które mają na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko powiatu sokólskiego. Powiat, jako jednostka samorządu terytorialnego, realizuje określone przepisami prawa zadania, których duży zakres dotyczy ochrony środowiska. Starosta jest organem ochrony środowiska w szerokim zakresie na szczeblu lokalnym.

Rozwiązania zawarte w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego podzielone są na zadania własne, które mają ścisły związek z realizacją zadań ustawowych powiatu oraz zadania koordynowane, które mają charakter inwestycyjny i proekologiczny. Poprzez zadania własne zmierza się do zapobiegania i ograniczania negatywnych oddziaływań na różne elementy środowiska naturalnego. Natomiast realizacja zadań koordynowanych prowadzi do zmniejszenia negatywnych oddziaływań na środowisko, które niemniej jednak na etapie wykonywania robót budowlanych może występować czasowe negatywne oddziaływanie na środowisko. Polegać to będzie m.in. na: racjonalnym użytkowaniu zasobów naturalnych, poprawie jakości środowiska (emisji hałasu i zanieczyszczeń, wytwarzaniu odpadów, ochrona przyrody i bioróżnorodności), rozwoju rolnictwa zrównoważonego i promocji produktów ekologicznych.

Zapobieganie, ograniczanie i kompensacja przyrodnicza w odniesieniu do przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko ujętych w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego może następować poprzez:

- stosowną lokalizację przedsięwzięć, poprzedzoną wnikliwą analizą lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, wariantowaniem i konsultacjami społecznymi;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, bezpiecznych dla środowiska i minimalizujących oddziaływanie na indywidualne jego elementy;
- precyzyjne przestrzeganie – w następstwie tworzenia inwestycji i jej realizacji – przepisów prawa, w szczególności odnoszący się do warunków technicznych, bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- słuszne gospodarowanie wytwarzanymi odpadami;
- używanie metod, które będą powodowały mniejszą ingerencję w środowisko naturalne – typu przepusty, kładki dla migrujących zwierząt, ekrany akustyczne;
- ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych,
- odsadzenia i nowe nasadzenia drzew i krzewów;
- realizacja robót, przede wszystkim wycinki drzew poza sezonem lęgowym ptaków,
- wzbronienie odprowadzania do wód lub do ziemi ścieków i wód opadowych nie spełniających obowiązujących norm ustalonych w przepisach szczególnych,
- wprowadzenie zieleni ozdobnej i izolacyjnej miejscowego pochodzenia, podnosząca walory krajobrazowe terenu.

Zasady jakie należy przestrzegać aby zabezpieczyć środowisko w związku z koniecznością przewożenia odpadów niebezpiecznych:

- substancje niebezpieczne należy przechowywać w oryginalnych lub jeżeli to jest niemożliwe, w wyraźnie oznakowanych, atestowanych opakowaniach,
- miejsce magazynowania, postojów winno być zabezpieczone przed dostępem osób postronnych i posiadać zabezpieczenia przed przedostaniem się substancji niebezpiecznych do środowiska,
- osoby stykające się z substancjami niebezpiecznymi muszą posiadać odpowiednie środki ochrony osobistej,
- w miejscu składowania substancji niebezpiecznych winna znajdować się instrukcja określająca zasady bezpiecznego stosowania substancji, udzielenia pierwszej pomocy, ich neutralizacji oraz alarmowania na wypadek sytuacji awaryjnych,
- odpady niebezpieczne jak wszystkie odpady należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gospodarczo,
- odpady których nie można wykorzystać gospodarczo likwiduje się, unieszkodliwia lub gromadzi w sposób zapewniający ochronę środowiska w miejscach na ten cel wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego,
- sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów grożących skażeniem, zakażeniem i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska wymaga uzgodnienia z właściwym organem, tj:
  - o regionalnym dyrektorem ochrony środowiska – dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych,
  - o marszałkiem województwa – dla przedsięwzięć i zdarzeń o których mowa w art. 378 ust. 2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska,
  - o starostą – dla pozostałych przedsięwzięć.

12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego jest to dokument opracowywany w oparciu o przepisy ochrony środowiska przez organ ochrony środowiska, w związku z tym i jego charakter jest typowo proekologiczny. Wobec tego trudno jest podkreślać rozwiązania opcjonalne do zadań, które wynikają z przepisów prawa służących ochronie środowiska i zmniejszaniu zakresu negatywnego oddziaływania na środowisko. Natomiast proces realizacji zadań o charakterze inwestycyjnym należy każdorazowo rozpatrzyć wszystkie ewentualne warianty, w tym wariantu zerowego, a także oszacować skalę następstw środowiskowych.

Proponowane w ramach projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na środowisko, dlatego na etapie ich realizacji należy wybrać wariant (lokalizacyjny, konstrukcyjny, technologiczny), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w zależności od lokalnej chłonności środowiska oraz występowania obszarów wrażliwych w rejonie przedsięwzięcia należy rozważyć wariant alternatywny. Analizowany dokument charakteryzuje się dużym poziomem ogólności, należy jednak zaznaczyć, że brak wykonania zagadnień sprecyzowanych w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego powodowałby pogorszenie stanu osobnych składników środowiska naturalnego powiatu, a w rezultacie mógłby przyczynić się do katastrofy ekologicznej.

Realizując poszczególne zadania nie obejdzie się również bez rozmaitych dylematów. Najwięcej kwestii występuje zazwyczaj na etapie projektowania i lokalizacji inwestycji oraz uzyskiwania środków, które niezbędne są do ich realizacji. Metoda wykonania realizacji inwestycji jest silnie powiązana z wysokością posiadanych środków finansowych, która określa zarówno wybór technologii, czas realizacji, jak i wpływ na środowisko w fazie użytkowania.

W ramach integracji z Unią Europejską, Polska została zobowiązana do wyznaczenia na swoim terytorium sieci obszarów Natura 2000, które w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 wyznaczane są na europejskim terytorium państw członkowskich. W skład sieci wchodzi: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Do zadań priorytetowych w zakresie zasobów przyrodniczych należą:

- tworzenie polskiej części europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000,
- likwidacja barier ekologicznych,
- wdrożenie programów rolnośrodowiskowych.

Głównym celem tworzenia obszarów chronionych jest zapewnienie trwałej egzystencji flory i fauny poprzez ochronę ich zasobów genowych w biocenozach i ekosystemach. Ważna jest ochrona nie tylko najcenniejszych pozostałości pierwotnej przyrody, ale i układów półnaturalnych, odgrywających współcześnie istotną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej, a takie zachowanie form geomorfologicznych i krajobrazów, zarówno tych naturalnych, jak i kulturowych. Aby zapewnić możliwość migracji gatunkom konieczna jest likwidacja barier ekologicznych i stworzenie korytarzy, które umożliwią im swobodne przemieszczanie się. Dlatego należy podejmować działania mające na celu zachowanie bądź odtwarzanie tych korytarzy, na przykład poprzez objęcie ich ochroną.

Postanowieniem Ustawy o ochronie przyrody wprowadzającej obszar Natura 2000 na terenie powiatu sokólskiego utworzono:

- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO): Ostoja Biebrzańska (149929 ha) i Puszcza Knyszyńska (136145 ha),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to: Dolina Biebrzy (121003 ha) i Ostoja Knyszyńska (135084 ha)

Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione trofeum, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn.

Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo – mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

Puszcza Knyszyńska dość silnie rozdrobniony kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze charakter naturalny. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków.

Na podstawie analizy danych statystycznych oraz informacji zawartych w opracowaniach naukowych wskazano najważniejsze problemy związane z ochroną środowiska na obszarze Natura 2000. Do najważniejszych zagrożeń zaliczymy;

- niskie zasoby wód powierzchniowych oraz deficyt wody (Dolina Biebrzy),
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- zagrożenie wzrostem izolacji obszaru Puszczy Knyszyńskiej z uwagi na rosnące natężenie ruchu na drogach,
- kłusownictwo na zwierzętach kopytnych,
- niepokojenie w miejscach rozrodu w okresie wychowu młodych (prace leśne, zbiór owoców i runa leśnego,
- zalesianie łąk i muraw,
- zaprzestanie pielęgnacji użytków zielonych,
- zarastanie torfowisk,
- osuszanie terenów podmokłych
- nieuregulowana gospodarka odpadami i ściekami,

Jedynym planowanym przedsięwzięciem na terenie Powiatu Sokólskiego znacząco oddziaływującym na obszar Natura 2000 jest budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Karczach, który znajduje się w odległości około 6 km od Puszczy Knyszyńskiej.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* Zarząd Powiatu Sokólskiego, jako organ opracowujący projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego, po uzgodnieniu skali i szczegółowości z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, sporządza prognozę oddziaływania ww. projektu na środowisko.

Głównym zamierzeniem prognozy jest analiza działania i wyznaczenie potencjalnych skutków realizacji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego. Program ten obejmuje w głównej mierze opis i ocenę rzeczywistego stanu środowiska, zasobów naturalnych oraz technicznej infrastruktury ochrony środowiska. Dodatkowo charakteryzuje stan i zagrożenie środowiska przyrodniczego oraz stan i zakres rozwoju, jak również zamierzenia i zobowiązania do realizacji.

Cele Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego:

- ochrona i zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych powiatu sokólskiego;
- utrzymanie dotychczasowych i wyznaczenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu, w tym sieci obszarów Natura 2000;
- ochrona zasobów i poprawa jakości wód podziemnych, sensowna eksploatacja kopalni, gleb i powierzchni ziemi;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych, poprawa ich jakości i przeciwdziałanie zanieczyszczeniu;
- poprawa stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi;
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego;
- ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz skuteczne usuwanie ich następstw;
- rozwój wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożenia oraz metody przeciwdziałania zagrożeniom;
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystanie zasobów naturalnych powiatu.

W prognozie rozpatrywano oddziaływanie zamierzonych działań na indywidualne elementy środowiska naturalnego. Rozwiązania zawarte w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego podzielone są na zadania własne, które mają ścisły związek z realizacją zadań ustawowych powiatu oraz zadania koordynowane, które mają charakter inwestycyjny i proekologiczny. Poprzez zadania własne zmierza się do zapobiegania i ograniczania negatywnych oddziaływań na różne elementy środowiska naturalnego. Natomiast realizacja zadań koordynowanych prowadzi do zmniejszenia negatywnych oddziaływań na środowisko, które niemniej jednak na etapie wykonywania robót budowlanych może występować czasowe negatywne oddziaływanie na środowisko. Polegać to będzie m.in. racjonalnym użytkowaniu zasobów naturalnych, poprawie jakości środowiska (emisji hałasu i zanieczyszczeń, wytwarzaniu odpadów, ochrona przyrody i bioróżnorodności), rozwoju rolnictwa zrównoważonego i promocji produktów ekologicznych.

Zapobieganie, ograniczanie i kompensacja przyrodnicza w odniesieniu do przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko ujętych w projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego może następować poprzez:

- stosowną lokalizację przedsięwzięć, poprzedzoną wnikliwą analizą lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, wariantowaniem i konsultacjami społecznymi;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, bezpiecznych dla środowiska i minimalizujących oddziaływanie na indywidualne jego elementy;
- precyzyjne przestrzeganie – w następstwie tworzenia inwestycji i jej realizacji – przepisów prawa, w szczególności odnoszący się do warunków technicznych, bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- słuszne gospodarowanie wytwarzanymi odpadami;

- używanie metod, które będą powodowały mniejszą ingerencję w środowisko naturalne – typu przepusty, kładki dla migrujących zwierząt, ekrany akustyczne;
- ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych,
- odsadzenia i nowe nasadzenia drzew i krzewów;
- realizacja robót, przede wszystkim wycinki drzew poza sezonem lęgowym ptaków,
- wzbronienie odprowadzania do wód lub do ziemi ścieków i wód opadowych nie spełniających obowiązujących norm ustalonych w przepisach szczególnych,
- wprowadzenie zieleni ozdobnej i izolacyjnej miejscowego pochodzenia, podnosząca walory krajobrazowe terenu.

Projekt Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego na lata 2010-2013 obejmuje i przewiduje działania mające na celu przeciwdziałanie, transgranicznym oddziaływaniom na środowisko naturalne sąsiednich krajów. Realizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego ma na celu zachowanie walorów środowiska i poprawę jego stanu na terenach zdegradowanych.

Stan poszczególnych czynników środowiska w powiecie sokólskim jest urozmaicony, jednak w odniesieniu do średnich krajowych charakteryzuje się dużo mniejszym poziomem degradacji środowiska i zanieczyszczenia. Dotyczy to przede wszystkim:

- wysokiej różnorodności przyrodniczej (krajobrazowej, siedliskowej i gatunkowej);
- pojawianiu się wielu ekosystemów naturalnych i półnaturalnych, m.in. kompleksów leśnych, rozległych torfowisk i dolin rzecznych;
- niskiego poziomu zanieczyszczenia gleb i zadowalający na większości obszaru jakości powietrza.

Zachowaniu tych wartości sprzyja m.in.:

- ciągły postęp infrastruktury służącej ochronie środowiska;
- objęcie części powiatu różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu;
- mały poziom urbanizacji i niewielka gęstość zaludnienia;
- niski stopień chemizacji środowiska.

Najważniejsze problemy środowiskowe powiatu to:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- istnienie „dzikich” wysypisk odpadów;
- narastające zanieczyszczenia komunikacyjne (hałas);
- utrzymujące się wysyłanie zanieczyszczeń do atmosfery;
- dewastacja, zaśmiecanie lasów
- możliwość wystąpienia poważnych awarii przemysłowych lub komunikacyjnych.

Uchwalenie przez Radę Powiatu Sokólskiego Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Sokólskiego, a następnie jego realizacja, spowodują poprawę stanu środowiska, zachowania różnorodności biologicznej i zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych na terenie powiatu sokólskiego oraz likwidację zaniedbań w ochronie środowiska.

Spis tabel:

- tabela 1 - Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko i ludzi.